



Ročník XXIX

V Praze, 20. září 1895

Číslo 45 (1474)

Skleník.

Napísal: Karel V. Jaroš.
(Pokračování)

mladá paní vrátila se do prvního pokoje, postavila se k oknu a hleděla na prostranný, kolem dokola obestavený panský dvůr.

V čele byly příbytky: šafářův, poklasného, nádvorníkův, ratejna, dále v levo chlévy, stáje, stodoly, kůlny. Kde byla okna, byla jen malá, umouněná, stěny opřejskané a pomazané. Uprostřed dvora stál vysoký, pěkně kuželový stoh, kolem něho ručadla se svítilnicí radlicemi a hranice bran.

Proti dvorům k příbytkům dvorského služebnictva byla veliká, obezděná nádržka s šedivou vodou, v níž káčaly se kachny a líně plovaly husy.

Kvočna, vedoucí hojně kuřat, zvolna si vykračovala kývající hlavou a krkem, sem tam dobla do hlíny, hrábla, zakvokala a šla dál.

Po hřebenech tmavé střechy, z níž svítily nové přístřipky šindelové, chodili volat holubi, mezi něž plichtili se vrabci.

Paní Gusta viděla, jak nádvornice podél nádržky utíkala do domu a za malou chvíli vycházela s kolébavou šafářkou, jež si ve spěchu ještě na dvoře uvazovala šátek na hlavě a zástěrou poutala rozhalenou lehkou jupku. Obě sly rychle, jakoby se bály, že zmeškají.

Paní vyšla do kuchyně naproti a volala: »Tak pojďte, paní šafářová, pojďte, to jste hodná, že se jdete podívat!«

Nádvornice zůstala u svého nádobí, šafářka rozhlížejíc se, šla za paní.

»I Bože, milostpaničko, to se to tu změnilo; inu, inu, když přijdou takové ruce, to všechno rozkvítá. Krásně — krásně — záclony — paní starostová má po-



JUDr. Vladimír hrabě Lažanský,
předseda Výkonného výboru NVČ, v kroji valašském.
(Fotografie M. Adlera v Praze.)

dobně, jen ty pruhy budou trochu jiná, ty trápe má zrovna takhle jako oni — kobereč plný podlaha — jarmary pěkné — pěkné.

Šafářka, ruce v kapsách zástěry, stála uprostřed pokoje a zamyšlena všechno volně přehlížeje, mluvila velmi vážně.

»Ty deky na posteři si milostpaní sama dělala, že?« ptala se s úsměvem.

Paní Gusta prisvědčila.

»Krásně — tady taky leckde mají podobně. U Datbujánů ona Máli je nadešla, nábytek mají vycpávané, a ještě na vrch tím pletením potažené; u starostů mají zas háčkované, u doktorův a na poště — no, tam je všeho — mají dokonce vlněné se trapci, Běh sám ví, co to stálo.

Paní zamyšlena poslouchala volnou, rozvážlivou, chválpnou řeč šafářčinu; něco jako jemný stín ploužilo se z té řeči a pokládalo se na slunnou paninu radost.

Šafářka se zamlčela, jakoby se rozpomínala, potom volně, zkoumavě rozhlédla se kolem a upřevši na paní hnědé oči ptala se vážně: »A jak pak, milostpaní, skleník?«

»Skleník?« překvapeně, polohlasně rekla paní — »ten nemám!« a plaše podívala se na šafářku.

Ta několikrátě mlčky kývla.

»Koukám, koukám, že tu není! No, ten skleníček je sem potřeba, milostpaní, velmi dobrácky po-
vidala; »oni ho tady v lepších domech mají všude. O, jako u starostů, u doktorů, na poště, ve škole nebo u Datbujánů — to jsou kupcové, ale mají peníze — tam jsou skleníky! Mmm!« a šafářka ústa majíc semknuta, nadšeně dívala se na paní.

Ta stála mlčky.

»Tady jsou skleníky v parádních pokojích to první — všechno

v nich jen svítí — ona je v zrcadle od shora až dolů — a těch věcí milostpaní!

„Já mám všechno nádobí v police v kuchyni, aby bylo při ruce —“

„Povídala mi nádvornice,“ přisvědčila šafárka, „ale tady už police napanou — za mých mladších let to bývaly všude. Tady mají to lepší ve sklenicích. Bože, co je toho u těchhle Darbujánů! Ona se ráda pochlubí — když tam přijdu, ukazuje, co všechno je pro Máli uchystáno. Pane, byli by oni bývali rádi, kdyby se byl náš milostpán dostal mezi ně, mluvílo se o hromadě tisíc, které ta slečna dostane, ne náš milostpán věděl, komu patří jeho srdce. Inu, co bych to netekla: mezi milostpaní a tou Malinkou je arci přenáranný rozdíl — nic, abych tekla, na ni není!“ a názorně naznačovala.

Šafárka vidouc, že mladá paní víc a více se zadumává, uvolnila v teči.

Zdalo se jí, že zajela trochu daleko; v té nejistotě jen se rozhlížela.

„Krásné obrazy,“ povzddechla si nevědouc, jak dale navázati.

Paní šlela mluvit. Vzpomínala si, jak se na jaře tam v horách Karla pláta: „A v té době, když jsem na mne nevěstovinná, neměl jsem žádné známosti!“ Illadě ji po hlavě a divaje se do očí, pravil s takovou upřímností: „Nikdy jsem na tebe nepřestal vzpomínat! Pravda, u nás byli by mne teď rádi oženili,“ a vypravoval o Darbujánových, i jak by se byla ta svatba mamince líbila. „Nediv se,“ povídala, „matka vždycky pro dítě shání, co by mu po jejím rozumu přineslo nejvíce štěstí. Omámili ji těmi řeči o tisících a tím svým haraburdím. Ale já jsem toho brzy mála dost — protože rád měl jsem jen jedinou!“ Při vzpomínce na tato slova paní Gusta povzněsila hlavu a na šafárku se usmála. Ta opět ozivila.

„Teď on náš milostpán bude také veselější, když je tu jako v ráji,“ pravila jadrně. „Jen ten skleník!“ trpce se směříc odvětila paní.

„No — ten skleník — nevidáno! Oni ho tady mají všude, pravda, každý kouká jen po sklenku — ale pro pána, pro pána, vždyť jich na světě je!“

„Vy ho také máte?“

„I to mám,“ usmála se šafárka, ale kde pak náš proti tomu a starosti nebo u Darbujánů, nás má jen dvě tabule, tam ty mají sklo od shora dolů, u nás by to chátantí rozbili. Má tam trochu toho bílého nádobí, sklenic, nějakou tu Maticku porcelánovou — vždycky když jdu na jarmark, taky nějakou darebnost přikoupím — oni lidé, když přijdou, hned po něm koukají —“

„To se na něj půjde podívat!“

„I Bože, milostpaničko, to bude pro mne čest! Ale u nás není nic zvláštního, jen všechno sprosté. Taky jsem ten skleník neměla; dokud jsem byla poklasnou, měli jsme jen police, ale když jsem dostala to šafářství, povídala táta: Teď si taky holka můžeš koupit skleník, aby tě ledakdo neopomněl. Nová poklasná ho už taky měla. Tak jsem první vydělky z prodeje mléka musela dát na skleník!“

Při té řeči došly do kuchyně.

„Odkočí si jen podívat se k šafáře na její skleník,“ oznamovala paní.

Tetka zůstala chvíli jako vyjevena; potom jí oči plaše zamrkaly a žádné do tváří se nedávajíc pravila rychle: „Jdu, jdu, milostpaničko!“ Sotva že byly za dveřmi, ustala v práci a zpodálí hledíc na dvůr, měla toho plnou hlavu.

Taková paní jde se k šafáře podívat na skleník! Co jí to jen napadlo? Ne, že by to šafáře neprávem, ale bylo jí té mladé, dobré paní srdce lito.

Paní pojezdny přišel mezi pole, vesele točil si holf a svěže vykročoval.

Ranní slunce již pálo, a na snědých lících a opáleném krku statného muže počaly vytryskovat krápké potu. Rozhlížeje se, pohvizdoval, i kusy písniček zabručel si, jak se mu namanuly.

Na všech stranách byli lidé do pola vysvěcení v plné práci; sokač pravidelně šlehal do bujného, bledězlátého obilí, jinde již nahraňovali nebo dokonce vázali.

Písničky, úrvky hovorů, hlasy čeledínů, hrkot vozů rozletovaly se jasným, horkým vzduchem.

Krásný byl ten svět pod vysokou, čistou oblohou, zdravý, kypící, veselý!

Jetely byly jako kožichy a silně voněly, čmeláků, včel a motýlů hojně kmitalo se kolem růžových palček, z nitkovitých komáříků tvořily se celé živé kúzele.

Po stezce vedla luk pěkně se to krácelo; svěží život bujné rozkvetlé louky kypěl i ve všech údech zdravého muže.

Každou chvíli vzněl se na blízku skřivan a sesýpal zvonivě své ručeje písní.

„Má účta — má účta, služebníček!“

Paní pojezdny poskočil jako při nenadělaném, prudkém kýrkotu koroptví — a zatím to jen kulatý pan Darbuján, až po hlavu ukrytý mezi dvěma pšeničnými poli, svým hrčivým hlasem hluchně pozdravoval. Sotva že se k němu pojezdny obrátil, drobný majetník nového domu, krytého anglickou brádkou, dal se do radostného smíchu a kýval slámáčkem.

„Byl jsem tamhle u čeméně,“ vypravoval, „ale ještě mu trošák chybí, takhle za tejdén to dám položit. Má účta, má účta, služebníček!“ a radostně polísal pojezdného rukou.

„Tak kam, kam tak po ránu?“ breptal, kroutě svíslé knufy.

„U hájku klademe pšenici, proto tam ležím,“ odpovídal pojezdny.

„Jako hošek — zdaleka jsem koukal. A co milostenka — přistěhovává?“ Pan Darbuján se při té řeči div nerozpačil.

„Přistěhovává — všechno už je v pořádku.“

„Tak tak, no, to je dobře! Ale byly to asi starosti! Je to přece dálka, po dráze velké kolo — a nic se nepoškodilo? Žádná škoda?“

„Docela nic — všechno docela v pořádku.“

„Ani čeledínové nic neprovedli?“

„Naši hoši jsou velmi opatrní,“ chválil pojezdny.

„To je štěstí — oni ti lidé tím trískají jako poleny. Ani skleník se nerozbil?“

Paní Darbuján přisál se očima k pojezdného lícím.

„Skleník?“ pojezdny zamýšlel se, trošku se odmlčel. „Skleník jsme nevezli.“

„Ne! A jak pak došel?“

„Skleník nemáme,“ klidně vysvětlil pojezdny.

„Fiii! Proto, proto, — kdyby byl skleník, nevim, došel-li by v pořádku,“ vážněji pravil Darbuján a stáhoval i oprašoval svou světlou pikovou vestu. „Mno — nebudu zdržovat, má účta, šťastnou cestu!“ Holí široce, důkladně se rozpáhaje, krátce, sloupkovitě noby v kolenech téměř neohýbaje, vykročoval si jako vojaček.

Pojezdny pustil se opět do dřívější jare chůze.

Podívejme pama Darbujána — myslil si — to té nenadale laskavosti! Tolik neděl chodili všichni, jakoby mne neznali, k pozdravu sotva poděkovali. Zvláště tenhle kačírek chodil hlavu v týle, a ledaže jedním prstem zasalutoval. Tak pyšně, ano pyšněji pozdravoval než tehdy, když pojezdny býval ještě klunkem z baráku, a s plátěnou brašnou na boku, bos, v placaté čepici chodil do školy. Již tenkrát Darbujánovi byli bělečskou honorací, k nimž domkáři pohlíželi s pokornou úctou, jejich přízní se honosili, po nichž se opíčili; i nyní již starostovi teprve později přišel ke slávě.

Když po letech praktikant a adjunkt Karel Domorázek přicházel domů na návštěvu, působil rodinnou radostí, že všimly si ho ty panské kruhy, že měl u nich všechnu vážnost.

A což když stal se na zdejší dvore pojezdny, a od Darbujánů vyšetla zprávička, že by nic proti tomu neměl, kdyby si Karel všiml Malinky.

Stará Domorázková žila již na výminku u vdané dcery ve vsi Podháji, ale ta zpráva všechnu ji poplašila.

„Hochu, jen si to rozvaž, nebud proti sobě — podívej se na ten dům, a v něm je všeho, všeho!“

Je pravda — Karel byl mladou samostatností svou také trochu spit, zalichotilo mu to a — povoloval. Ale po každém hovoru s Malinkou to sluníčko, zapadlé tam za dalekými lesy, víc a více prozařovalo. Vzpomínky, nutností zatlačené, počaly se sbírat, šeptati, hrát — až zvítězily!

Darbujánovi a všechna jejich „přízeň“ se rozněvali — zle se rozněvali!

Pojezdnyho ten hněv mrzel, vždyť musí mezi nimi žít, zná je od malicka, potká se s nimi, maminku to trápí — Ach, jak nepřijemný byl ten jejich hněv! Také si nepřál, aby se tu Gusta potkávala s nepřizní, se vzdory, s nepřátelstvím, jež by ji tísnilo, konečně snad i trápilo. Jsouť ty honorační rodiny tak svorní!

A hle, teď náčelník rozmrzelých sám přiklusal a jakou srdečnou účast jevil. To není samo sebou, jistě, že dostal doma hejno pokynů.

„Milostenka přistěhovává?“ A jaká přátelská starost, zdali se při stěhování nic nepoškodilo. Nic — nic —

Paní pojezdny si vlastně teprve teď klidně uvědomoval, co všechno přistěhovává! A že skleník mezi tím nebyl. Pro samý ráj v duši nevášal si kale toho okolí. Ale také teď dale o tom nepřemýšlel a s klidnou náladou myslí chváral do návrží, na němž řada bílých sokáčů, s černými plackami na hlavách, pokládala pšenici.

Poklasný seděl u nich v přikrce a spokojeně hačce z krátké dýmky, líně mžoural po zlatém láně.

Teprve když uslyšel známé švňné kroky, vyskočil a rychle smeknut volal: „Pánbůh vás pozdravil!“

Z básni Ant. Klášterského.

MŮJ ZNAK.

Tri růže s lilijemi můj předeek v znaku měl, jak krev ty růže byly, ty lilje jedna běl, a nad tím znakem křídél dvě bílých jako sníh, tak jako v smělý rozlet do výše rozpjatých.

Ten starý znak! Jej hledat sám pravím už je mrtvý, kdes v pergamených stichlých jen práchnivě a tli,

snad ještě kdesi vyryt je v zaslé pečeti, však i ta rozpadává se v našem století.

A rod a znak — vše báje. Leč po dnešní až den tím symbolům jsem dávny se nestal nevěren, starého rodu pravnik a syn své doby, sám ty lilje a růže a křídla v znaku mám.

Nechť cesta má šla hrotem a často spěla v hlus, já s nekloněným čelem šel pevně vdy jak muž, s mých ilusí mi vichr tak mnohý serval list, však ceta mého uběl je nestřísněn a čist.

Tri růže plně kvetou mi v srdce hlubíně, pár drahých očí září v tu první jediné, a druhá dýchnout štěstím by v rodnou chtěla zem,

a třetí láska k slunci a k životu a k všem!

A perut moje tuhá se nepokojně chvil, ta zemi snést chtěla by nebes poselství, a nechť si, by ji schromil, kdos kámen na ni vmetl,

ji rozpinám zas znova ve vytrvalý let!

PÍSEŇ.

To nepobouří muži cit, co může každý denně mít, co poddá se tak lehce,

On pohrdavě skrývá ret: To měj si sám ten přejný svět!

On za nic toho nechce.

Však to, kde tuší velký vzdor,
mu jiskrou zhouc plní zor
a silou ruku vezdy;
to musí jeho býti již,
a budí to i sebe výš,
ba vysoko jak hvězdy!

A necht se bouří celý svět
a necht si tušit moře béd
a pot a krev z tváří,
necht komu nedvohd, komu vohd,
on utrhne si zlatý plod
a v klm jej složí přeci!

RAJ A PEKLO.

Stál bílý anděl u věčnosti prahu,
řka: «Duše dobrá, k rajsckému pojd' blahu!»

Tu duše, tajně nadočkovost stěží:
— Ó, rei mi, rei, v čem věčné blaho leží! —

«Smíš zapomenout...» Vskutku? jen tak málo,

mně o ráji se ve snách jinak zdálo.

«To málo je ti? Věř, to málo není,
smíš zapomenout všeho utrpení.

Jen dobré skutky tvé ti paměť vrátí,
a ty tě budou do věčnosti hrátí!» —

Stál chmurný anděl u věčnosti hráza,
řka: «Duše zlá, pojd' ku své věčné zkáze!»

Tu duše zvedla k němu hlavu svůj plachý,
— Co budu trpět? — děla, ohřiv se strachy.

«Ty zapomenuš, musíš...» — Jen tak málo?
Mně peklo hrůzně před očima stálo!» —

«To málo je ti? Věř, to málo není,
ty zabudeš všech slastí, plasu, jmění,

jen všechny křivdy tvé ti paměť vrátí,
a ty tě budou do věčnosti štítí!»

DVOJÍ OČI

Jedny oči jako blankyt,
druhé oči jako mraha,
k oném prvnímu zaletěla
celá moje touha lačná.

Duši moji vyzlatily,
opředly mi sněm čelo,
a tu náhle zlostným bleskem
zahřmelo z nich, zadunělo.

Zivota strom zpola skácen,
jak blesk po něm šlehl rzteklý,
modré oči úsměly se
z oněch druhých slz tekly.

Bouř ja v dáli. Kolém ticho.
Voňná, teplá noc je blízká.
Z tmavých očí nad mým žitím
na krásné se časy blýská...

Rozkvět.

Román. Nápis Fr. Xav. Seoboda.

(Pokračování.)

S kolní rok zakončen byl jako vždy
obradně, krátkými, poučnými řeči
tridních profesorů. Vašík byl s vy-
znamenáním. Z matematiky, geo-
metrie a kreslení zvláště byl vy-
značen zactvu za příklad. V němčině
a franciině vážil. Se školou, celým ovzduším je-
jím, se záky i s profesory loučil se lehko, se
srdcem zcela nedotčeným, jakoby tento kruh,
v němž po deset měsíců jako malý článek žil,
nikdy si ho byl nepodmanil a nepřizpůsobil.
Spíše rád odcházel na prázdniny, zachovával

si v nitru nepřijemné, až zcela neurčité vzpo-
mínky na dlouhý řetěz tíživých dní. Postavy
sedmi profesorů jeho živě se mu uchytily
v obrazivé duši se všemi přednostmi i sla-
bostmi, s mírnou pitvorností a malebnou život-
ností.

Josef Vohrada, který sotva prošel, připo-
menul Vašíkovi, že si nezaslouží takového
krásného vysvědčení, že dobře viděl, jak se ni-
kdy neučil, zvláště v posledním čase, a rozešel
se s ním skoro po zám.

Vašík cítil, že řekl pravdu, ale s úsměvem
si vzpomněl na profesora, který obvykle tomu
žákovi, který říkal, že se učil, namítal: «Učil!
Učil! Co je to platno, když neumíte? Neučit
se a umět je mi milejší, než učít se a neumět!»
A právě tak bylo s Vašíkem. Zúrodněná duše
jeho ve všem byla trpná, nepostoupavá v onom
smyslu, jak pokračoval jeho otec, ona proti
ničemu neútočila, ale stoje tise do svých vod
přijímala. Co samé přišlo, přijala, ale co ná-
mahy žádalo (tedy jakési nepřírozenosti), po-
nechávala stranou. Byl pak to rozvoj volný a
nebolestný.

Novák přijel pro Vašíka, zaplatil Stehli-
kovým za poslední měsíc a oznámil, že se po
prázdninách přistěhuje do Prahy. Rozloučil se
proto Vašík se školníkem i jeho ženou. Za-
plakali téměř. Vyjel pak s otcem na prázdném
voze domů.

Teprve nyní, když se ocitl za Smíchovem,
a Praha se k obzoru shlukovala, změnila a
houstla, šumění i hučení se oddalovaly, uchvá-
tilo jej cosi a zvlábilo jeho pohled. Cítil uleh-
čení, ticho, jež zvolna za městem nastupovalo,
a přes to, že mu nebylo jinak než jako tomu,
který ze zmatku vystoupil, přece ještě zvláštní
silný stesk jej oskloval, jakoby vlněování jeho
že šumělo, široká hlubina velikého města ne-
mohlo býti bolestné. Všechen život města,
všechna vlákna, píseň politická, snahy vědecké,
umělecké, chtivost stavů, snažení velikých
jednotlivců, zvedání vrstev, tok všeho v jas-
ných pruzích nutnosti, srovnávání, shášení
proudů, vše mu bylo jen šedivým zmatkem,
pro kterýž nehledal a neměl než jediné před-
stavy a jediné slova, prostého, nezajímavého.
Hluboko pak pod tímto zvednutým zmatkem
rozvažovalo se sytélko, malinké kmitání jeho
života, drobné spary s Vohradou, hovory s bra-
vými spolužáky, kteří si dělali sbírky ořisků,
broukův a postovních známek, toulaní na Vyše-
hrad a Hradčany, navštěvy divadla a malý se-
šitek s básničkami. Lehounké teplo zaválo
z toho drobounkého života, když si na vzpo-
mínal na silnici u Chuchle, a nebyl mu všecken
ostatní, oceánově rozložený život vedle toho
než šedým, všedním zmatkem.

«Tak z počtův a kreslení jsi první?»
otázal se Novák za Chuchlí, promluviv teprve
nyní za celou cestu.

Vašík přisvědčil, a Novák se opět ztišil a
do myšlenek pohroužil.

VII.

Prázdniny mijely veselé. Farský s Pepičkou
přijeli do Mníšku na celý měsíc. Jeník měl již
od sládky za vyučenou a byl by rád odejel
do Pardubic, kde mohl kdykoli v akciovém
pivovare lepší místo nastoupiti, ale poněvadž
Tonka odvedli a Novák si na Smíchově zřídil
menší ohradu, k jejímuž vedení jednoho nutně
potřeboval, nemohl Jeník z domova odejti.
Než nevydržel při plánu, otcové a skoro s hně-
vem odebral se do Pardubic. Novák se však
přihlíš nepohoršil. «Ten tam dlouho nevydrží,
hnedle bude zpátky.» Matka pak byla ráda, že
odejel. Znepokojoval se již delší dobu navště-
vami slečny Hudečkové, která byla s matkou
v Mníšku na letním bytě, dotěrně nějak se
spřátelila s nemluvnou Aničkou, záhadnou mocí
dobykla si její lásky a neustále chodila k No-
vákovi. Byla vysoká, klátivá, bledá, s vlasy
rozházenými, s očima světle sivými, přehylná,
téměř lepkavá, a kdykoli s Jeníkem mluvila,
vždy byla všechna zvýšené planoucí, dvojná-
sobně živá a koketná. Anna se brzy z ní roz-

čilovala. Jednou večer vyprávěla o ní otci před
Aničkou i Vašíkem: «Je to taková dotěrná
ženská jako její matka. Ta se přišla věra dlužit
ke mně desítku. Nechci ji krivdit, ale zdá se
mi, že z ní páchla koralka. Kdo ví, co jsou zač!
A na toho chlapce se lépi jako opíla! Sotva
zapomněl na tu novoveskou a už má v hlavě
novou. To jsou nějaké dvě povedené straky!»
Anička se při těch slovech zamračila a Vašíka
dotkla se ústco rozdechlivého. Zmínka o ja-
kési lásce mezi slečnou Hudečkovou a Jeníkem
zavála jeho nitrem a otrásla útlým stromem
názuvnosti jeho. Od té doby pozoroval Hudeč-
kovou, a ač všichni mluvili o ošklivosti její,
sládl mu její výraz, omamoval jej její pohled
a rozdechlivá jej klátivě, do šnerovačky ne-
upínané tělo její. Nikdy však ji neoslovil, ale
odstupoval stranou nebo z domova odcházel,
kdykoliv přicházela.

O skalecké pouti, když slunce zašlo, se-
sedla se četná společnost mnišská po travnaté
zahradě hostince. Byla tu i Hudečková s matkou,
přidružuje se Farského i Pepičky, byli tu uč-
telé, mnohá děvčata, i Vašík, stále zamklé
za ostatními popocházející. Jeník však před
hodinou kamsi zmizel a Hudečková všechna
rozmrzena sotva promluvíla. Vašík usel od
trávy naproti ní a nepozorován ostatními za-
hleděl se do její tváře. Krása letního večera
spočinula nad hovorčivými. Slabý chladek od
borových lešů, na sever prostřených, přinesl
chvojovou vůni a vzpružil mysl všech. Pepička
vyprávěla cosi a hlasitě se smála. V té chvíli
Vašíkova bytost se zalila teplem. Světla sive
očí slečny Hudečkové zapřely se do jeho po-
hledu a nepohnuly se. Vašíkovi se zdálo, že
se barva jejího rozlévání stahuje, že se chvěje
jako amolná a že se v oheň rozněcuje. Cítil,
jak teplo zasálo z jeho tváře, zdálo se mu,
že se Hudečková opřela o pravou ruku, aby se
k němu poněkud přiblížila, a že kvapně nadra
jejt se rozdýchala, chtěl skloniti zrak, ale ne-
mohl, a jako zmaten snažil se zažít stále se
hromadící blaho.

Po delší chvíli Hudečková se odvrátila a
tentýž pohled jako na Vašíka obrátila k blízkým
lesům, jakoby ochladit chtěla jeho horko. Měla
rty mírně pootvřeny a všecku tvář jemně se
žářem třesoucí. Vašík odchyloval v přívalu
cítů (podobném onomu, jaký jej omácel, když
kráčel silnicí za Aničkou Koubovkou mezi pan-
ské zahrady) a rychle si bál navrát k do-
movu lipovou alejí za úplného šera. Zatím se
Hudečková znova na něj zahleděla. Ani tělem,
ani rukou, ani okem nepohnul. I dech jakoby
ustával vati v málo pootvřených jeho rtech.
Ale za všechnu tu dobu ani on ani ona slova
nepronesli.

Nesplnilo se však také, co si Vašík o zpá-
teční cestě bájil. K Hudečkové se připojil nový
učitel zdejší, zapovídal se s ní o kterýchsi zná-
mých rodinách z Prahy, a Vašík zůstal oso-
mocen za celou společnost, volně se po svahu
pod starými lipami loučící. Mladé nitro jeho
pracovalo, houpano blouznivostí mládí, sny se
vybavovaly z duše, odpínaly od ní a odleto-
valy, jako se po dešti páry z lešů zvednou a
v oblačnu tise se ztráí. Mezi rasami slávaly
se mu třeslavé slzy, a zvláštní lítost se časem
do něho vkrádala, ne proto, že sám nešel
k Hudečkové a nemluvil s ní, ale proto, že si
ho nikdo nevšímal a soucinně s ním nepro-
mluvil, jakoby stesku jeho nebylo.

Druhé dne, než přišla Hudečková, vy-
stavil Vašík na stole v pokoji nejlepší své vý-
kresy i sešitek básniček, nastřížil vše tak, aby
si toho všimla, a vyběhl za Mníškem do poli-
pak až k lesům u Nové Vsi, proběhnul po je-
jich kraji až k Malé Sváté Hore, jakoby se ob-
tíkal, jakoby se zachraňoval, v plécku zálu
svému ulevoval, a nedověděl se vrátiti až večer.
Skoro nápadně vstoupil do pokoje.

Stál, kde měl vloženy výkresy, byl po-
kryt ubrusem a talíři. Bylo připraveno k ve-
čeři. Lampa osvětlovala pokoj. Farský seděl
s Pepičkou u okna. Vašík si povšiml, že kdosi
výkresy jeho i sešitek básní shrnul a na po-
stel pohodl.

«Byla tu slečna?» otázal se potichu Aničky, která přinášela večeri.
 «Byla. Dvě hodiny tu seděla.»
 «Prohlížela si mé výkresy?»
 «Ne. — Proč? — Stříhala si tady na bluzu.»

Vašík popoběhl k posteli, srovnal rozehvěnými rukama výkresy a odnesl je i se sešitem do otcova stolu.

Jakmile odjel Jeník do Pardubic, slečna Hudečková se u Nováků neukázala. Prátele s Aničkou zvaldo, jakoby mu kořeny přelal. Ale i poblouznění Vašíkovo rychle vymizelo a svou přílišností tak jej přepnul, že v těchto omamných touhách ochabl.

V té době začaly u Nováků přípravy k přestěhování do Prahy. Žné vyžadovaly všechny členy rodiny; i Vašík byl celé dny na poli. Byla mu tato práce příjemná (již vzpomínková) a působila zdravě na cty jeho. Blouznění mizelo, a duše se opět rozvířala ku veškerému světu. Zajímalo se o vše a radostně pomáhal otci, který usiloval brzy vše sklídit, otavu pak, jetel a brambory na poli prodati. Poněvadž šlo o Novákovi o stržení co možná největší částky peněz, rozhodl se pole propachtovati, stavení pronajati a všechno zřízení, vozy, nářadí, dobytek i mnoho drobností z bytu prodati. V těchto starostech, práci a vytrávajícím hluku nebylo znenáhla času na Vašíkovy potulky, sny a blouznění.

V posledních těchto dnech neustálého spěchu pomáhala u Nováků šestnáctileté děvče z rodiny Kočíček. Tato rodina měla čtyři ženy. Sedivou, přibranou prababičku, více než padesátiletou babičku, asi pětaticetiletou matku a šestnáctiletou dceru. Otec v této rodině nebyl. Babička, matka i dcera byly nemanželské děti. Říkalo se jim Kočíčky. Všecky byly menší postavy, plavovlasé, s malými, kulatými hlavami, čiperné a mezi sebou svorné. Obývaly chaloupku na Drahách a vyžívaly se prací v polích i ve službě. Kolem matky, ještě hezké a zdravé, často se ukazali záletní muži, ale kolem dcery hemžilo se neustále množství mladíků. Nejmladší tato Kočíčka kroutila se koctně, se všemi postíla, se všemi si ruce tiskla a ku všem snad trochu lásky otíla. I na Vašíka upírala temně sedivé oči a zapřádala s ním o samotě řeči, při nichž se zaradil. Ale snad k nikomu nepočítal tolik odporu jako k tomuto světlovlasému (nosilo tenké dva copánky) děvčeti, které i v té chvíli, když zurputněl, před ním se zakroutila a očima zabýskalo. Odpor, jaký k němu cítil, podoban byl onomu, jaký měl k paní Stehlíkové, jež by jej byla ráda lehtala, a častokrát se až roz-

člením rozkácel, jak nan Kočíčka "neodbytné" útočila. V té době neslady mu vzpomínky na zpěvačky, na slečnu Hudečkovou a na Aničku Koubkovou.

Novák vykonával poslední práce v živnosti své netrpělivě a horečně, neboť nikdy necítil trapnost postavení svého ve Mníšku tak příkře jako nyní. Tíha výsměšných pohledů jakoby v těchto posledních dnech rostla. Soudil, že si všichni zdejší lidé o něm povídají: «S jakou slávou se sem přistěhoval a jak skrotle se stěhuje!» — «Vidíte, kam došel s tou domýšli-

o kameni tak silně, že Novákovi hrudi studeno projelo. Vedrala se mu v mysli představa protáhlých lidí, kteří si připomněli, že se stěhuje. Chtěl říci vozkům, aby jeli zvolna, ale přival zvláštního žalu, tryskajícího z rozmačkaných nadějí, umlčel jej úplně. Plaše, jako stíhaný, ohlédl se do ulice k náměstí, kudy stákráte s mnohými vroucími starostmi o širší dobro chodíval, a musel násilím brániti slzám. Anna i všechny tři děti brly tiché, pohlížejce na obrysy statků.

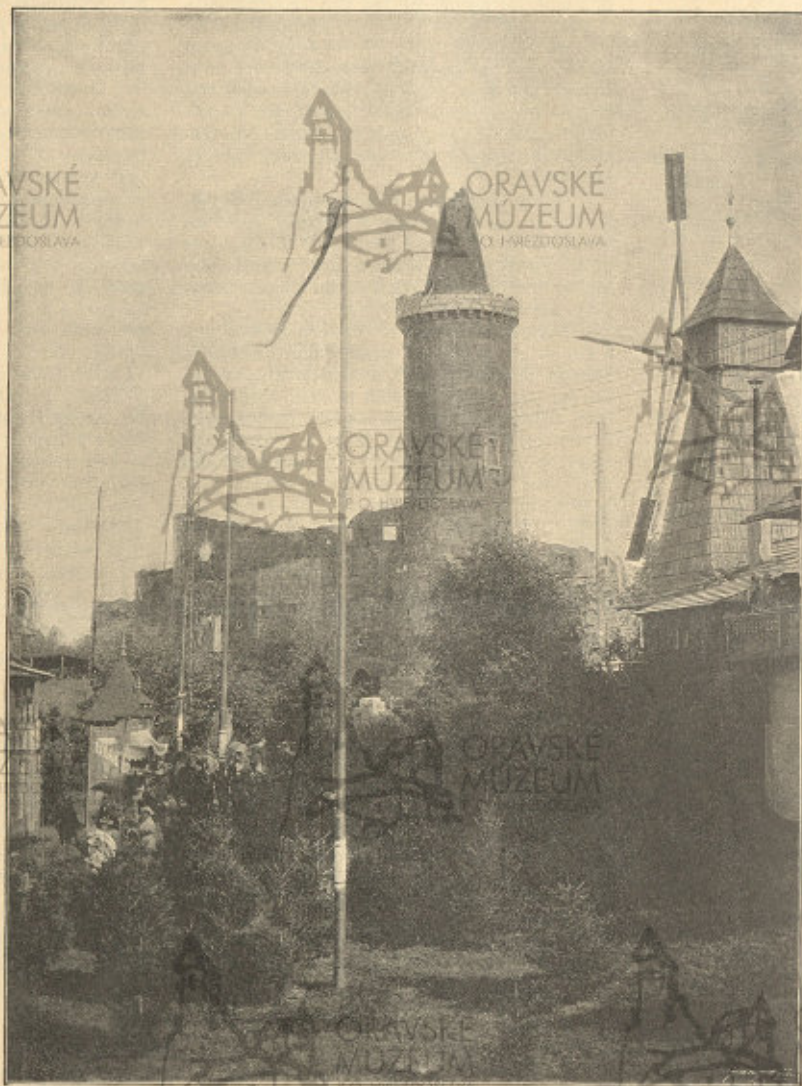
Konec šli rychle, a rachocení vozů ozivilo nápadně ticho noční.

Za chvíli byli za městečkem. Vlhko vystupující z luk ovanulo je, a vůně ovoce ze sousedních panských zahrad prostřena byla nevětrným vzduchem. Mníšek kupil se za nimi v nejasné čáry hřebení střeš, menší se a za zahradami se ztrácel. Nad zámek vlhce se trpytlo soubězdí Velikého psa. Vašík na ně pohlížel a rozvažoval o nesmírných těch neznámých světech. Bolesti v duši jeho nebylo. Anna po chvílích se ohlédala, jsou-li děti dobře houpi ukryty, a povzdychovala. Nováka pokaždé při tom cos polekalo. Cím pak byli více Mníšku vzdáleni, tím určitěji začínaly v mysli všech vykvétati představy nového života. Děti byly brzy unaveny a podřimovaly, ale Anna i Antonín hroužili se v myšlenky. Novák se s počátku ulekl představy velkoměsta, na němž se chtěl nyní bez peněz uchytiti, ale brzy si obnažoval vše, co učiní, kam půjde, kde co začne, osnoval si vše do nejmenší podrobnosti a potěšil se. Jak minuli Řídku, odpadly z duše jeho trapné pocity, a Mníšek se všemi výsměchy občanův ukazoval se mu malý a nejedovatý již.

Ráno před šestou hodinou vyzděl na Smíchov, za nímž se střihla v ranních parách a vzešlém slunci široko skupená Praha. Seštopili s vozův a šli pěšky. Novák zavedl rodinu do nového bytu, kterýž najal naproti ohradě v bývalém Lesíčku na Smíchově. Ještě dopoledne srovnali nábytek v novém domově svém. Anna si nápadně dojata vzpomínala na zemřelé děti.

V neveliké ohradě zřídil Novák obchod s dřívím a uhlím. Po zaplacení činže za byt i ohradu nezbylo mu mnoho peněz, ale přece za ně nakoupil tolik, co na třobný prodej nutně potřeboval. Anička i Vašík vypomáhali při obchodě, když otec někam odešel, a radostně skládali krejčary, desetičky i dvacetníky na sloupce, urovnávali pomačkané zlatky a pečlivě zapisovali do denníku vše, co stržili.

Tak začala Novákova rodina nový život. Zachytila se, jako se uchycuje tráva mezi kameny, zaujala malíčké, suché místočko, ale v té



Hrad Kokořín,
zbudovaný Klubem českých turistů.
(Dle fotografie M. Ašlery v Praze.)

vostil! — «Kdo se povyšuje, bude ponížen!» — «Porad se mluvilo, že je chytrý — a vida! Prohloupil!» Kde mohl, vyhýbal se lidem a uztel-li dva tři sousedy spoji hovotití portit, že o něm mluví. Poznával, že by tu již děle nemohl vytrvati. Ale i Anna vydrážena byla takovými myšlenkami. Pres to však se jí do Prahy nechtělo, a častokrát přinesla oslabující námítky, kteréž Nováka těžce dojaly.

Ke konci srpna vyjeli o půlnoci z Mníšku dvěma vozy. (Farský s Pepíčkou opustili Mníšek před týdnem.) Odvaželi si nejnutnější nábytek, peřiny, prádlo a satstvo. Městečkem i krajem zhuštěno bylo lačné ticho, a neurčité světlo k lesům skloněného srpku měsíce zalévalo mrtvé uličky. Vozy zachrastily a kola narazila